

Regeringskansliet
i.remissvar@regeringskansliet.se

Förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2022–2033 (I2021/02884)

Länsstyrelsens synpunkter

Allmänt

Länsstyrelsen tar upp vissa övergripande frågor. Länsstyrelsen hänvisar i övrigt till yttrandet från länsplaneupprättaren Region Sörmland, där Länsstyrelsen särskilt understryker vikten av fortsatta satsningar på järnväg, tydligare koppling till bostadsbyggande, förstärkning av de regionala planramarna samt möjlighet till finansiering av steg 1 och 2 åtgärder (fyrstegsprincipen).

Energihushållning och klimatpåverkan

Ett krav i regeringens direktiv var att redovisa hur planförslaget ska bidra till en ökad transporteffektivitet i samhället. Regeringen har vidare i flertal utredningar och handlingsplaner pekat på vikten av åtgärder för ett transporteffektivt samhälle. Länsstyrelsen saknar en tydlig redovisning av planens bidrag till ett transporteffektivt samhälle och anser att det krävs en mer tydlig och styrande målsättning för statens stora investeringsplaner om att aktivt bidra till den utpekade omställningen.

I Klimatpolitiska rådets rapport för 2021 gavs en tydlig rekommendation att regeringen ska se till att den nationella planen för transportinfrastruktur bidrar till ett mer transporteffektivt samhälle inom klimatmålen. Trots det utgår den föreslagna planen från ett antagande om att trafikarbetet kommer att öka kraftigt. Trafikverkets känslighetsanalys visar dessutom att närmare 70 procent av namngivna vägobjekt skulle bli olönsamma eller endast svagt lönsamma om vägtrafiken inte ökar jämfört med idag.

En avgörande brist är att planförslaget endast beräknas kunna minska växthusgaserna med en promille till år 2040. Länsstyrelsen anser inte att Trafikverket levtt upp till, den i direktivet angivna utgångspunkten, att planen ska bidra till klimatmålen. I planförslaget är det vidare oklart om minskningen som beskrivs är en minskning jämfört med idag eller enbart jämfört med nollalternativet (gällande plan).

Länsstyrelsen delar inte uppfattningen att planförslaget passar in med klimatmålen, en promilles utsläppsminskning får anses vara försumbar. Att

satsningar i planen passar in i ett samhälle där klimatmålen har uppnåtts är en alldeles för låg och otydlig ambitionsnivå.

Länsstyrelsen anser att inte att miljöbalkens bestämmelser om miljöbedömning är uppfyllda, bedömningarna av miljö- och klimateffekter är bristfälligt redovisade och de alternativ som tagits fram är inte relevanta.

Länsstyrelsen anser att det finns tre utgångspunkter för dagens planering som försvårar omställningen av transportsystemet. Det är den nya basprognosen, att projekt inte omprövas eller bedöms utifrån nya förutsättningar (lagt kort ligger) och att Trafikverket samhällsekonomiska analyser motverkar investeringar i hållbar omställning (ASEK-modellen).

Finansiering av omfattande infrastrukturprojekt inom Nationell plan

Länsstyrelsen välkomnar punkten i planens kapitel 7.8 ”Om objektet bedöms medföra behov av särskilda resurser till berörda länsstyrelser och till vilket belopp”. Under våren 2021 svarade länsstyrelserna på Trafikverkets rapport ”Uppdrag att analysera resursbehov för länsstyrelserna vid omfattande transportinfrastrukturinvesteringar”. Länsstyrelsen kan konstatera att synpunkterna från landets länsstyrelser varken har hörtsammats eller bemötts i samband med det aktuella förslaget till nationell plan. Länsstyrelsen vill bland annat poängtera otydlighet kring omfattning och nivåer för de ersättningar som föreslås och ifrågasättandet av att endast ersättning kopplad till Miljöbalken planeras. Bilagt till detta yttrande finner ni Länsstyrelsens yttrande till rubricerad rapport.

Länsstyrelsen befarar att en otillräcklig eller utebliven ersättningsnivå till länsstyrelsen för resurskrävande sakområden riskerar att fördröja handläggningen av dessa. Här kan till exempel handläggning enligt 2 kap kulturmiljölagen nämnas. För projektet Ostlänken, där ca 200 fornlämningar bara i Södermanlands län ska för- och slutundersökas arkeologiskt måste dessa ärenden, utan extra medel, handläggas i samma ordning som övriga inkomna ärenden vilket omfattar i storleksordningen ca 70 arkeologiska undersökningar per år.

Hänsyn till kulturmiljö

Planen kalkylerar med stora kostnadsökningar under den aktuella planperioden som framgår av avsnitt 10. Länsstyrelsen har sett kostnadsökningar under de senaste åren för åtgärder som krävts i samband med arkeologiska insatser. Bland annat har mycket arkeologisk ställtid uppstått i samband med oklarheter gällande marktillträde, avverkningar, TA-planer, skadeinventeringar med mera. Länsstyrelsen ser att arbetet till exempel skulle kunna effektiviseras genom möjligheten att i vissa fall få marktillträde utanför väg- och järnvägsplaneområde i samband med arkeologiska undersökningar. Genom att bringa klarhet otydligheter i hur ansvaret för dessa processer ska fördelas bör mer kostnadseffektiva rutiner kunna tas fram i samarbete mellan Trafikverket, Länsstyrelsen,

Riksantikvarieämbetet och de uppdragsarkeologiska branschorganisationerna SUBO och M-ARK.

Länsstyrelsen saknar i planen en uttalad medvetenhet om konsekvenser av intrång i och påverkan på kulturmiljöer, vilka regleras genom såväl miljöbalken som kulturmiljölagen. I avsnitt 9.3.2 konstateras att där planförslaget tar ny mark i anspråk kommer landskapet påverkas, till exempel genom att skapa barriärer och göra intrång. Det framhålls dock samtidigt att utarmningen av kulturlandskap och kulturvärden kommer att minska som en effekt av planförslaget, men hur detta ska uppstå redovisas inte?

Beskrivning av ärendet

Trafikverket har på uppdrag av regeringen remitterat Trafikverkets förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2022–2033.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor på telefon 010-223 40 00 eller via e-post sodermanland@lansstyrelsen.se. Ange ärendets diarienummer 8580-2021 i ämnesraden för e-post.

De som medverkat i beslutet

I handläggningen har samråd skett med Thérèse Hamilton (klimat och energi) samt Agneta Scharp (kulturmiljö).

Beslutet har fattats av landshövding Beatrice Ask med plan- och infrastrukturhandläggare Rune van den Brink som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Johanna Sandwall, chefen för samhällsbyggnadsavdelningen Eva Aalbu och länsarkitekt Victor Zakrisson deltagit.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilaga

Länsstyrelsens yttrande till rapport ”Uppdrag att analysera resursbehov för länsstyrelserna vid omfattande transportinfrastrukturinvesteringar” (ert dnr: I2020-01502).

Kopia till

i.transport.remissvar@regeringskansliet.se
Region Sörmland